SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. XCVI. No. 109. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 13, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 13-го ЧЕРВНЯ 1989 Ч. 109. РІК XCVI.

Пам'ятайте про Україну!

УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ ОБРАНО ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ СССР

Москва. — На З'їзді народних депутатів до Верховної Ради СССР від Української ССР обрано Бориса Олійника, Юрія Щербака, Миколу Амосова, шістьох керівних працівників вищих шкіл, кількох лікарів, учителів, шахтарів, робітників, колгоспників і, звичайно, партійних функціонерів — всіх 63, 52 у Верховній Раді і 11 у Раді Національностей.

Борис Олійник, поет, має 54 роки, родом з Полтавщини. Тепер займає посаду секретаря Спілки письменників України, активно виступає за надання статусу державности українській мові та за зміцнення суверенітету республіки. І хоч робить він це партійними методами але на високому рівні. Ось, наприклад, що сказав він у своєму виступі на пленумі ЦК КПСС з приводу національних проблем:

„Упродовж десятиріч офіційна пропаганда, зганьбивши благородне гасло інтернаціоналізму „злиттям", утовкмачувала в наші голови й душі, що ледь не головна, кінцева мета „світового майбутнього" — звести розмаїття до чогось над "єдиного... Ієзуїтськи був підкинутий лозунг „розквіту націй"... Цеглини із розваленої „тюрми народів" чудово прислужилися для будівництва ГУЛАГу... Ідеологічний апарат було кинуто на те, аби позбавити українців насамперед родової пам'яті. Шовіністична пропаганда, тонко граючи на низьких інстинктах обивателя, утверджувала думку про те, що тільки вихрещуючись на правовірного росіянина, малорос може досягти успіхів... Сталінська охранка містифікує так звану СВУ (Спілку Визволення України). Нині вже достеменно відомо, що такої не існувало в природі. Тим же трагічніше, що це „неіснуюче" послужило першим сигналом до масового знищення живих, реальних людей. Після цього коса смерті по Україні пішла гуляти майже три десятиріччя без перепочинку. Від СВУ до голоду 33-го, який забрав мільйони життів; від голоду, за наростаючою, до 37-го. А потім — війна... Від України, здавалось би, зосталась лише назва. Нарешті пробив благовіст історичного XX з'їзду, на якому Хрущов мужньо викрив апокаліпсичні злочини культу. Буквально за кілька літ відлиги, скажімо, тільки література наша явила світові ціле сузір'я талантів, чимало з яких зробили б честь будь-якій цивілізованій нації. Одначе щастя таки недовгим було... І знову представники вже нове покоління загриміли етапом у краї далекі. Віддаючи належне тому, що перебудова почалася з верхів, ми водночас твердо скажемо, що ідею оновлення вистраждали і наближали всі покоління — від легендарних запорожців до зеків ГУЛАГу, загнаних туди лише за те, що вони любили Україну".

Ця промова Б. Олійника опублікована в газеті „Літературна Україна" з 25-го травня ц.р.

Юрій Щербак, лікар, серйозний науковець і відомий письменник. Має 55 років Він здобув високий авторитет борця проти засилля атомників, за збереження навколишнього середовища. Широко відомі його сміливі та чесні репортажі з Чорнобиля. До 1987 року працював у Київському медичному інституті по дослідженню інфекційних захворювань та епідемій. Працюючи над докторською дисертацією, одночасно видав збірку новель під назвою „Як на війні". Він написав дев'ять повістей. У 1984 році отримав нагороду ім. Юрія Яновського за літературну діяльність, а в 1985 році — нагороду ім. Олександра Довженка за написання сценарія до фільму. Ю. Щербак зумів добре поєднати такі дві різні професії — лікаря-дослідника і письменника. За важливі досягнення в медицині його нагороджено орденом Червоного Прапора. Нуклеарна аварія 1986-го року в Чорнобилі полонила всю його увагу і сили як лікаря і письменника. На тему Чорнобиля він написав книжку, а тепер активно включився в роботу екологічного товариства „Зелений світ". Гостро виступає проти атомних електростанцій на терені України, відверто закликає до усунення Щербицького, а коли Горбачов у лютому відвідав Київ — відбув із ним довгу розмову. Тепер працює над книжкою про Великий голод і оцінює число жертв того голоду від 6 до 8 мільйонів. Він заступає потребу української мови в школах, літературі й культурі.

Микола Амосов родом з Архангельщини. Він уже давно став уславленим хірургом України, широко відомий як мудра, смілива і чесна людина. Має 75 років, але все ще працює як нейрохірург: робить найскладніші операції на серці. Газета „Молодь України" за 7-ме червня опублікувала інтерв'ю з М. Амосовим, у якому він порівняв Сталіна з Гітлером, висловився за скорочення мільярдів на військові потреби, за закриття збиткових підприємств. Закликав совєтів визнати „свою неспроможність" і купувати машини та обладнання на Заході. Розвиток сільського господарства вбачає „лише через фермерський шлях". Амосов також підтримує ідею республіканського госпрозрахунку. Критикує колективізм, розцінюючи нерівність як стимул до продуктивної праці. А коли кореспондент запитав чи вагається він у можливостях соціялізму, Амосов відповів, що він „за соціялізм з людським обличчям — за правову державу".

Делегатами З'їзду були також письменники Ростислав Братунь і В. Яворівський.

Українка здобула нагороду

Демот, Інд. — Місцева преса помістила вістку про успіхи учнів середньої школи округи Канкані. Йдеться тут про три учениці з цієї самої школи, які виграли три перші нагороди на конкурсі американських комерційних професіоналістів у Даллас, Тексас.

Цікава ця новинка для нас тим, що серед першунів є школярка українського роду Андрея Снігурович, що здобула першенство в інформативному процесі 11.

З вістки довідуємося, що в цьому контесті брало участь коло 3,500 учнів у 27 різних ділянках. Разом з нашою українською школяркою дві інші учениці з цієї ж школи здобули першенство у інших ділянках — це Аллісон Гейл і Трейсі Кембі. А. Гейл здобула перше місце в стенографії, а Т. Кембі у ділянці б'юрової асистентки.

В нагороду за здобуті першенства учні отримають повну стипендію для студій будь-якої ділянки у технологічних інститутах.

МУЗИЧНИЙ КОНКУРС

Торонто. — Заходами товариства Український Музичний Фестиваль. під патронатом Ради Культури СКВУ відбудеться в Торонто в днях 2-3-го червня 1990 року третій музичний конкурс ім. Станислава Людкевича. Участь можуть брати інструменталісти до 30-го і вокалісти до 40-го року життя включно. За інформаціями слід телефонувати на число: (416) 762-9158.

Уряд УНР інтервеньює в справі Чорнобиля

Оттава (ОУПС). — Нав'язуючи до своїх попередніх меморандумів у справі Чорнобиля до Світової організації здоров'я в Женеві, Уряд УНРеспубліки звернувся з нагоди трирічної річниці чорнобильської катастрофи з новим з'ясуванням здорової ситуації в околицях Чорнобиля й українсько-білоруського пограниччя, де „степінь урядових акцій у цій справі сягає 20-25% того, що треба б зробити".

На основі свідчень місцевих жителів, а теж і пресових звідомлень, „процент пістрякових захворінь місцевого населення подвоївся в останньому часі". Наслідки радіяції відбиваються на здоров'ї багатьох людей і взагалі на здоровому стані населення „поза 30-кілометровою зоною безпеки".

Беручи до уваги програму СОЗ в Женеві під гаслом „здоровні умовини й стан світового здоров'я в 2000 році", Уряд УНРеспубліки вимагає від цієї міжнародної організації ефективних інтервенцій перед центральним правлінням СССР у Москві, „що несе повну відповідальність перед світом за те, що сталося в Чорнобилі і за наслідки катастрофи з 1986 року".

До меморандуму УНР подано ряд автентичних документів, пресових вирізків і фахових стверджень, що свідчать про невідрадний стан здоров'я на загрожених теренах радіяції.

Меморандум Уряду УНР висланий до Женеви з датою 26-го квітня ц.р., слідує за попереднім зверненням його до Міжнародної атомної агенції в Відні з 2-го лютого ц.р., в якому подано фахові опінії про перенасичення України атомовими станціями й про те, що країна забезпечена електроенергією до 2005 року й не потребує будови нових станцій.

Українець кандидував до польського парляменту

Джерзі Сити, Н.Дж. — Один з передплатників „Свободи" переслав листа з Польщі, конкретно з Вроцлава, в якому автор листа пише, що в неділю, 25-го травня ц.р., вперше зачув у радіо повідомлення, що від профспілки „Солідарність" кандидує до польського парляменту на посла українець.

Цей кандидат, якого прізвища автор листа не подає, закінчуючи свою виборчу промову, сказав кілька речень в українській мові. Це було вперше, що хтось у Вроцлаві говорив по радіо українською мовою.

Цікаве також, що кандидат-українець не виступав з офіційної листи, а саме від „Солідарности".

Відбудеться 8-ма конференція українських студій

Урбана, Ілл. — „Гласність, перебудова і Україна" буде головною темою 8-ої річної конференції Української Науково-Дослідної Програми при Іллинойському університеті в Урбана-Шампейн, наради якої проходитимуть від 19-го до 24-го червня ц.р.

Цьогорічну конференцію організував український науковий центр Іллинойського університету разом з Канадським Інститутом Українських Студій Альбертійського університету. Досі зголосилось понад 100 учасників і між ними 52 доповідачів, здебільша професорів університетів таких країн: Австралії, Англії, Західньої Німеччини, Ізраїля, Канади, Китаю, Румунії, ЗСА та України. Зголошені доповіді будуть прочитані зокрема у двох офіційних мовах конференції — англійській та українській.

Двадцять дві сесії та два панелі зупиняться головно над такими питаннями як ґенеза гласности і перебудови в Совєтському Союзі та їхнє застосування у практичному житті в Україні. Поважне число доповідачів порушать питання способу, яким згаданий напрям у політиці режиму СССР відбився в соціяльних і політичних умовинах життя його населення, зокрема українського народу в Україні. Проблеми релігійного й культурного життя, русифікація української мови та екологічна загроза будуть також одними з головних тем нарад конференції. Окремі сесії будуть присвячені питанням розвитку української літератури, економічного й індустріяльного визиску України та зокрема багатьом виявам протестів українського народу проти фізичного її плюндрування й соціяльно-політичного приниження.

Самостійницькому рухові та діяльності організацій в обороні людських і національних прав будуть присвячені окремі сесії та панелі. Деякі з доповідей обговорюватимуть питання самостійницьких рухів в балтійських і кавказьких країнах, порівнюючи їх з подібними рухами в Україні, Роля української діяспори в допомозі Україні в цьому важливому періоді буде обговорювана також в окремих доповідях.

Особи, зацікавлені конференцією, повинні звертатись на адресу: Ukrainian Researach Program at the University of Illinois, 1208 W. California Ave., Urbana, Ill., 61801.

Вийшла з друку книжка про Митрополита Шептицького

Торонто. — Недавно вийшла з друку наукова праця про життя й діяльність провідного церковного й культурного діяча, Митрополита Андрея Шептицького, п.н. „Моральність і дійсність" за редакцією проф. Павла Р. Маґочого, керівника Катедри Українознавчих Студій в Торонтонському університеті як видання Канадського Інституту Українських Студій.

Появилася ця книжка завдяки щедрій допомозі української Святомиколаївської парафії в Торонто та Святомиколаївської Кредитової Спілки.

„Моральність і дійсність" містить 21 наукову статтю провідних спеціялістів з сімох країн. Вступну статтю написав визначний американський історик церковного життя, Ярослав Пелікан. Зміст книжки є поділений на шість розділів: політика, Друга світова війна, релігія, суспільні відносини, католики східнього обряду поза межами України та історіографія. Читач знайде тут ціле багатство інформацій про життя і діяльність Митрополита, проникливу аналізу відносин Митрополита з польським суспільством пера Ришарда Торжецького (Польща), з німецьким режимом під час Другої світової війни, пера Гансякоба Штелє (Західня Німеччина), з жидами пера Шімона Реліха (Ізраїль) та з екуменічним рухом пера Любомира Гузара (Італія).

В книжці знайде читач декілька унікальних матеріялів: хронологію життя Митрополита, яку зладив редактор, 53 знімок, з яких багато не було ще досі опубліковано, генелогічну діяграму, яка виводить походження роду Шептицького

(Закінчення на стор. 4)

М. ҐОРБАЧОВ ОБІРВАВ ПРОМОВУ А. САХАРОВА

Москва. — Як повідомляє московський кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Билл Келлер, уже після того, як більшість депутатів народного з'їзду проголосували за припинення дискусії, головуючий Міхаїл Горбачов оголосив, що депутат Андрей Сахаров просить надати йому час для додаткового виступу.

М. Ґорбачов висловився за те, щоб академікові Сахарові було надано п'ять хвилин, однак, як пише Келлер, більшість депутатів дружно закричали „Ні!" Авторитет голови все ж таки переважив загальну думку і А. Сахаров піднявся на трибуну.

Академік Сахаров нагадав, що в руках однієї людини — Ґорбачова — виявилася зосереджена надто велика влада і що вищий законодавчий орган — Верховна Рада — попав під контролю партійних і урядових функціонерів. „Верховна Рада в її нинішній формі, — сказав Сахаров, — на жаль, лише ширма, яка приховує дійсну владу голови і партійного апарату".

Попередивши, що країна стоїть в обличчі економічної катастрофи і вибуху національного незадоволення, Сахаров заявив, що вирішення цих проблем перебуває у децентралізації і передачі влади на місця. „Верховна Рада не може забезпечити єдиновладдя, — сказав академік, — на більш низьких рівнях ніхто і не подумає це зробити".

Сахаров далі закликав до анулювання монополії влади Комуністичної партії, до прямих виборів голови Верховної Ради, до обмеження функцій КГБ „охороною державних інтересів від чужинецької загрози", до створення „значно меншої за розмірами професійної армії" і до проголошення союзу автономних республік.

Ґорбачов перервав виступ Сахарова, закликавши його „поважати з'їзд". Сахаров продовжував говорити, відзначивши — зразу ж після зауваження Ґорбачова, — що він виступає за загальнолюдські цінности, а його повноваження „не обмежуються рамками даних зборів".

Закінчити промову Сахарову не вдалося. Келлер, однак, наводить заключні слова виступу академіка. „Я закликаю відкликати совєтського амбасадора в Пекіні на знак протесту проти кривавого придушення мирних виступів", — заявив Сахаров, після чого його промова перестала передаватися в залю засідань. Ґорбачов втратив терпеливість і натиснув на ґудзик, відключивши мікрофон.

На закінчення роботи сесії Ґорбачов заявив: „Я рішуче осуджую спроби депутата Сахарова осміяти ролю з'їзду і його значення в історії нашої країни". Після цього депутати встали і заспівали партійний гимн „Інтернаціонал".

У СВІТІ

ВИСТУПАЮЧИ НА З'ЇЗДІ народних депутатів, економіст Ніколай Шмельов запропонував, щоб держава розплачувалася з колгоспниками валютою, яку вони могли б використовувати на придбання дефіцитних товарів. Як пояснив Н. Шмельов, це буде дешевше, ніж витрачати валюту на купівлю хліба за кордоном. Він також закликав різко зменшити совєтську допомогу країнам Південної Америки, перш за все Кубі. Шмильов навів американські дані, згідно з якими Москва витрачає на допомогу цьому реґіонові від 6 до 8 мільйонів долярів на рік. „Ніхто не розуміє, на що витрачається значна частина цих грошей", — зауважив економіст. Шмельов заявив, що економічна програма, висунута на з'їзді головою Ради міністрів Ніколаєм Рижковим, замало радикальна для того, щоб вирішити проблеми, що стоять перед економікою країни. Інші депутати, які виступали на з'їзді, попереджували, що Совєтський Союз знаходиться на межі екологічної катастрофи.

ЯК ПОВІДОМИЛО МАДЯРСЬКЕ пресове агентство, президент Південної Кореї Ро Тае Ву відвідає Мадярщину в листопаді цього року. Це буде перша за всю історію візита президента Кореї в комуністичну країну.

СОТНІ ЧУЖИНЦІВ СКУПЧИЛИСЯ в приміщенні Пекінського міжнародного летовища, намагаючися якомога швидше залишити Китай. Летунські компанії Данії, Англії, З'єднаних Стейтів, Японії, Філіппін та інших країн збільшили кількість рейсів у Пекін, щоб вивезти всіх, які намагаються виїхати. Деякі летунські компанії організували чартерні рейси до Шанхаю, бо з менш завантаженого Шанхайського летовища нині легше дістатися за кордон, ніж з Пекінського. Про завантаженість Пекінського летовища свідчить той факт, що один з літаків американської компанії Континентал зміг приземлитися там лише за третім разом, бо летунські диспечери не дозволили йому приземлитися із-за відсутности вільних смуг. Державний департамент попросив всіх громадян ЗСА покинути Пекін якомога швидше.

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРЕСОВІЙ конференції, влаштованій в Теграні для чужинецьких журналістів, спікер іранського парляменту і командуючий збройними силами ісламської республіки Алі Гашемі Рафсанджані виклав основні напрями зовнішньої політики держави після смерти аятолли Хомейні. Рафсанджані сказав, що покійний імам у своєму політичному заповіті виділив З'єднані Стейти як головного ворога іранців, але в той же час попередив Іран від тісного союзу з комуністичними країнами. Рафсанджані допустив можливість ірано-американського співробітництва у справі звільнення закладників, обумовивши це звільненням чотирьох іранців, захоплених у 1982 році в Північному Ливані місцевими християнами. Вважають, що нікого з них вже нема в живих, однак Теґран продовжує настоювати на видачі своїх громадян як попередньої умови для дальших переговорів. За словами спікера, відносини зі Совєтським Союзом можуть прийняти ділову форму. Сам Рафсанджані має намір відвідати Москву в кінці цього місяця.

ПРЕДСТАВНИК МІНІСТЕРСТВА закордонних справ Пакістану повідомив журналістів, що у кінці червня — на початку липня у прикордонні з Афганістаном райони прибуде делегація родин (переважно матерів) совєтських вояків, захоплених у полон муджагедінами. Делегація при допомозі пакістанських властей і совєтських дипломатів спробує вияснити долю військовополонених, які досі перебувають в афганських таборах. Згідно з совєтськими даними, в руках муджагедінів перебуває 311 „інтернаціоналістів". Партизани підтвердили лише 75 випадків. Недавно пакістанський уряд організував зустріч совєтських дипломатів з представниками муджагедінів. Партизани заявили, що настоюють на одночасному і масовому обміні військовополоненими. За їх словами, коло 40,000 муджагедінів перебувають в руках режиму Наджібулли.

КИТАЙ ПЛАТИТЬ ЗА СПРОБУ ДЕМОКРАТІЇ

Пекін. — Уряд Китайської Народної Республіки в неділю, 11-го червня ц.р., після цілотижневого придушення студентського демократичного руху, видав наказ арештувати одного з найбільше відомих китайських дисидентів, Фанга Ліжі.

В цей самий час китайська офіційна преса, радіо і телебачення розпочали сильну атаку проти Америки, бо Фанг Ліжі зі своєю дружиною Лі Шушіян попросили і дістали притулок в американській амбасаді в Пекіні минулого тижня. Видання урядом наказу про їхній арешт може привести до зірвання дипломатичних відносин. Крім того цей наказ комплікуватиме будь-які переговори в справі полагодження конфлікту спричиненого саме їхнім знайденням притулку в амбасаді ЗСА.

Американська амбасада в Пекіні не дала жадних коментарів у цій справі, одначе засоби масової інформації в ЗСА подали заяву Державного департаменту про те, що Америка дасть притулок кожному, чиє життя є загрожене з приводу його чи їх інакодумання.

В самому Китаї нагінка і арешти студентів, інтелектуалів та тих, що підтримували в будь-який спосіб демократичний рух продовжується. Китайські офіційні чинники жадних статистичних даних про число заарештованих не подали, але неофіційні натяки, що майже 1,000 осіб вже заарештовано чим раз частіше й голосніше проникають на Захід. Також продістаються вістки і про те, що арешти проводяться не тільки в Пекіні, центрі демократичного руху, але й в інших містах Китаю. Ця нагінка, згідно з твердженням дисидентів, є найбільш жорстокою в останньому десятилітті і саме цей факт спонукує тисячі осіб тимчасово шукати пристановища в інших місцевостях, щоби тільки не звертати на себе уваги і не попасти в число тих, що їх так масово тепер арештують.

Тим часом відділ пропаґанди працює на повну пару і хоче переконати своїх громадян в першу чергу, що провідники, партія і „геройські" війська КНР зуміли спинити „контрреволюційне повстання".

Уряд СССР заповідає зменшення військового бюджету

Москва. — Прем'єр-міністер Ніколай І. Рижков виголосив промову перед Верховною Радою СССР, в якій заповів, що уряд має в пляні зменшити поступово бюджет на військові цілі аж до 1995 року, коли він буде на одну третину менший як є сьогодні.

Рівночасно у цій промові Н. Рижков вперше виявив скільки СССР видав грошей за дев'ять років війни у Афганістані. Видатки у висоті 45 біл. рублів рівняються 70 біл. дол. і це величез-не число викликало здивування серед депутатів. Ціла промова Н. Рижкова була в дусі перемін, які переводить Міхаїл Ґорбачов, і тому також він приобіцяв, що 20 мільйонів бідних пенсіонерів будуть від початку наступного року, значить вже із першим січня 1990 року діставати значно вищу платню, як вони її досі мали. Він також запропонував, щоб не давати більше привілеїв при лікуванні членів Комуністичної партії і уряду СССР, бо ці привілеї були під обстрілом публіки в часі передвиборчої кампанії весною цього року.

Н. Рижков, що був раніше управителем величезної фабрики на Уралі, став близьким дорадником М. Ґорбачова вже в 1985 році, а тепер як прем'єр-міністер він дістав ще більше прав рішати та дораджувати у всіх проблемах, які торкаються реорганізації економіки в СССР.

Про зменшення бюджету на військові цілі вже раніше говорив сам М. Ґорбачов, але пропозиції Н. Рижкова є дальші як 14 відсотків, що їх мали у військовому бюджеті обтяти. Тепер уряд видає на озброєння 12 відсотків із загальних приходів.

Промову Рижкова совєтські економісти прийняли в загальному прихильно, а заля оплескувала його, коли він говорив про жадобу гроша і сприяння власним інтересам приватних підприємців, число яких в процесі перебудови зростає.

В АМЕРИЦІ

НАУКОВЦІ, ЩО ПІДТРИМУВАЛИ думку „пробних супруж" в ім'я кращої і більшої стабільности супруж в загальному, зазнали великої несподіванки, бо нові досліди виказують, що ті американці, які живуть разом перед шлюбом розводяться і розходяться в більшій кількості, як ті пари, що побираються нормально. Психологи і науковці різно реагують на ці нові спостереження, але якоїсь конкретної розв'язки цього питання їм не вдалося ще зформувати. Може найбільш правдивим твердженням під цю пору є думка економістки Марти Фенворт Річі, яка каже, що супружжя чи радше поняття супруж має куди інші цілі і завдання під сучасну пору, як будь-коли перед тим.

ЧИНОВНИКИ УРЯДУ ПРЕЗИДЕНТА Джорджа Буша заявили, що не сподіються засадничих змін зі сторони ЗСА в переговорах про роззброєння, не зважаючи на те, що американські військові провідники дораджують Урядові бути більше податливими у своїх вимогах. Такі міркування виринули в наслідок засідання Ради Крайової Безпеки, на котрому був присутнім й президент Джордж Буш. На тому засіданні жадних рішень не зроблено, а президент Буш пильно прислухався всім пропозиціям й напевно візьме їх до уваги коли буде вирішувати ці справи.

УРЯД ЗСА ОФІЦІЙНО звернувся до Палестинської Визвольної Організації щоби вона погодилась на голосування палестинців у пропонованих Ізраїлем виборах на територіях західнього побережжя ріки Йордан і смуги Гази. Хоча позитивної відповіді від ПВО не отримано, то є познаки зацікавлення в дальших розмовах. Це звернення до ПВО передано на зустрічі в Тунісі між американським амбасадором Робертом Пеллетру і тричленною делеґацією ПВО.

У ВАШІНҐТОНІ ДИРЕКТОР „Голосу Америки" подав до відома, що з уваги на заворушення в Китаї, вперше розпочато телевізійні передачі туди. Телевізійні передачі „Голосу Америки" йдуть прямо до багатьох телевізійних сприймачів в Китаї, якими завідує там військо. Директор „Голосу Америки" Ричард Карлсон також заявив, що немає можливости перевірити чи військовики дивляться на ці передачі та чи пропускають їх дальше на канали загального телебачення в країні. Але американська амбасада в Пекіні повідомила, що передачі вони бачать чітко і добре.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)
Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money-order payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

Правда про Биківню перемогла

П'ятдесят років чекали жителі Биківні та полита кров'ю земля на цю гірку правду про тридцяті роки, коли одна за одною заповнювалися ями трупами українців, розстріляних і закатованих поплічниками Сталіна.

Про це пишуть тепер українські часописи, наприклад, газета ,,Молодь України" з 13-го травня, ,,Радянська Україна з того ж дня та інші.

Але ще місяць до того, у квітні ц. р., стояла на місці масових поховань ґранітна брила з фальшивим написом, ніби оті 6,329 похованих є жертвами війни, закатованими німецькими окупантами у 1941-43 роках.

На вимогу українського народу було створено урядову комісію, вже третю, для додаткового розслідування таємниці биківнянського лісу. Ця комісія так само, як і попередні, намагалася знову списати злочини комуністів на гітлерівців, але народ вимагав, а свідки розповідали про зловісний зелений паркан триметрової висоти, за яким творилися чорні, пекельні справи у 1935-41 роках.

Газета ,,Радянська Україна" за 19-те квітня опублікувала нові свідчення очевидців Л. Т. Гусак, який працював техніком-зв'язківцем в НКВС УССР, що розміщувався тоді в приміщенні теперішнього Жовтневого палацу культури міста Києва,розповів: ,,З вікон я бачив як у дворі стояли вантажні автомобілі, доверху забиті трупами. Зверху їх покривали брезентом, а щоб крізь щілини не стікала кров, то брезентом застелювали і нижню частину кузовів".

,,Так, сьогодні страшна правда стала відомою, — пише кореспондент ,,Радянська України" В. Савцов. — Але як довго пробивалась-проростала вона крізь просякнуту кров'ю землю Биківні! Надзвичайна комісія по розслідуванню злодіянь німецько-фашистських загарбників ,,таємницю зеленого паркану" взагалі обминула. У цієї комісії було багато роботи: адже буквально поруч з похованнями у Биківні (на відстані чотири з половиною кілометри по прямій) під час окупації був розташований концтабір, де фашисти розстріляли 68,000 совєтських військовополонених. Урядова комісія, створена у 1971 році, недвозначно заявила, що у Биківні теж поховані ,,жертви фашизму".

Що ж, цілком правильно. Члени комісії лише не призналися, що це жертви не німецького, а совєтського фашизму. Численні експерти списали на німців ці злочини і в 1987 році. Але свідки донесли цю криваву рану у своєму серці до наших днів. Багато очевидців тих злочинів уже пішли з життя. Ще в 1953 році на Захід пробився український селянин і його розповідь про розстріли у Биківні під Києвом була опублікована в Канаді 1953 року. Серед численних речових доказів у могилах знайшли цілу купу металевих жетонів з літерами ,,КОУ НКВД" (Київське обласне управління НКВС). Як вони туди потрапили невідомо, але не важко здогадатися, що знайшлася серед працівників НКВС людина, яка хотіла подати знак далеким нащадкам, від чиїх рук загинули ці люди.

Ексгумація похованих у Биківні відбулася наприкінці квітня ц. р. Присутні там письменники й кореспонденти поцікавилися, чи працюють в КҐБ люди, які брали участь у репресіях. Їм відповіли, що не працюють. Але чим же тоді пояснити, що сучасні комісії, з участю кҐБ так старанно приховували правду про поховання репресованих у Биківні.

Комісія у квітні 1989 року таки підтвердила, що всі поховані є жертвами чекістських репресій. 7-го травня у Биківні відбувся чотиригодинний мітинґ, на якому виступили режисер Лесь Танюк і письменник Володимир Яворівський. Мітинґ закінчився Панахидою. І став той день правдивою сторінкою, що заповнила одну з ,,білих плям". Але лишилися ще не розкритими імена розстріляних у підвалах Жовтневого палацу, під пам'ятником Т. Шевченка в Києві, імена похованих у масових могилах на Байковому та Лук'янівському кладовищах, також імена розстріляних у Вінниці й багатьох інших містах України. Але, щоб унеможливити повторення таких злочинів, треба не лише встановити пам'ятник жертвам репресій та з'ясувати імена закатованих. Потрібно також виявити імена винних у цих злочинах. Усунути їх з відповідальних постів і публічно затаврувати їхні злочинні дії.

ІЗРАЇЛЬСЬКА АРМІЯ почала видавати нові посвідчення особам смуги Ґази. Власті не приховують, що однією з причин цього заходу є спроба заборонити в'їзд на територію Ізраїля палестинцям, запідозреним у підтримці підпільного ,,керівництва повстанням" на окупованих територіях. Посвідчення будуть видаватися всім мешканцям смуги Ґази, які закінчили 16 років.

Юрій Р. Рибак

ЕСПАНО — АМЕРИКАНСЬКИЙ РИНОК

Ринок у найширшому понятті — це місце зустрічі продавця та покупця. Ринок може охоплювати всякий рід товару як теж будь-яку територію і від цього залежатиме його назва. Але ринок може теж охоплювати окремі групи людей, як скажімо, особи еспанського походження у ЗСА. До речі вартість його образовують на яких 160 більйонів долярів, а своєю динамічною експансією здобуває значення у американській економіці. Щоб утриматись на ринку продавці мусять взяти до уваги не лише саму структуру еспанського населення, але ще його розміщення, купівельну спроможність, зацікавлення, традицію і т. п. Не вглиблюючись у подробиці і не покликаючись на довжезні доказові статистичні дані; постараємось коротко вказати на деякі характеристичні риси еспано-американського ринку а головно у його відхиленні від стереотипного американського.

І так: у ЗСА живе понад 20 мільйонів осіб еспанського походження. Властиво їх є більше, бо тільки один Господь знає скільки перейшло зелений кордон та працює ,,на чорно". У кожному разі, коли ж взяти тільки тих 20 мільйонів, то вони своєю величиною є шостою еспанською країною у світі!.. Еспано-американці — це ж не моноліт, а мозаїка осіб однієї культури з відтінком індійського впливу, які походять з різних країн поселення і вживають різні говірки. Як подає офіційна американська статистика найбільша група, бо 13-мільйонова, це мехіканці, а пуерторіканців нараховують на два мільйони. Всі інші — це колишні мешканці Центральної та Південної Америки як теж матірної Еспанії. Кубинці, хоча їх тільки один мільйон, відрізняються від еспанців своїм пересічно найстаршим віком, найбільшими заробітками і найвищою освітою. Вони ж прибули до ЗСА не задля хліба. Вони не шукали за глечиком зі золотом, а за охороною права людини. Як професіонали зуміли осягнути не абиякий економічний успіх, а поселившись на території Дейд Кавнті, Маямі створили свій ринок.

Незалежно від різного походження деякі спільні риси зв'язують еспанців як консументів. Перш усього вони льояльні до фабричної марки продукту з повною свідомістю якости. Ця риса витворилась ще у їхніх давніших закупах, бо свого часу Латинську Америку заливав був товар другоякісний. Зазнавши розчарування еспанці шукали і таки знайшли товар, що їх задоволив, тому затямили фабричну марку. Коли прибули до ЗСА продовжували закуп товару, який знали здому, бо реклямували його рідною мовою... Цікаво, що знижка ціни не має великого впливу на закуп того самого товару, одначе іншої фабричної марки, бо еспанка радше заплатить за продукт, який знає, якому довіряє і яким вдоволяється.

Досвід і спостереження виявили, що еспанські родини, хоча мало заробляють, то все ж таки видають на харч більше ніж пересічна американська родина. Чому ж це так?.. Тому, що більшість іміґрантів вдома часто голодувала а тепер повна холодільна в ЗСА — це пова... символ добробуту. Заспокоєння, знову ж, самовдоволення, а заразом вияв цього життьового стандарту проявляється, скажімо, питтям дорогого пива, яким приймається приятелів чи знайомих. Треба знати, що вдома на таке пиво могли були собі дозволити тільки особи з ґрішми і... туристи.

Не можна забувати, що ,,згода у семействі", а з тим упарі цінкий родинний вузол мають у еспанській традиції своє значення. Координатором тут є ніхто інший як тільки...матір. Вона ж робить закупи, вона ж відповідає за харч, за діти, словом за все. Але є різниця між еспанкою а американкою англосакського походження. Еспанка почуває себе радше старомодною а до цього вважає, що родина має бути великою і немає причини журитись бюджетом, бо всі вижиють. Це частинно вияснює обрахування, що в 2010 році еспанське населення у ЗСА подвоїться!.

А тепер приклад на психічну реакцію еспанців. Американська реклама спрямовується на ефективність продукту: ,,Паста до зубів Крест оберігає зуби від дір"... Еспанська реклама, знову ж, спрямована на підкреслення особистої користи: ,,Від пасти до зубів Колгейт — в тебе гарні білі зуби"... І вислід? — більшість еспанців переважно купує... Колгейт!

Для опанування ринку чи радше впровадження і втримання на ньому продукту потрібно якнайбільш ефектовну рекляму, бо без неї годі здобути покупця. У цій ділянці виправдують своє існування еспанські засоби загальної інформації куди входять, часописи, журнали, радіостанції і дві телевізійні сітки Унівізіон та Телемундо. При цьому насувається думка, чому ж рекляма еспанською мовою затримує своє переконливе значення незалежно від того, що нова генерація сприймає англійську мову. Одна з причин, здається, в тому, що вдома всі говорять по-еспанськи, а обов'язково, коли бабуня цікавиться внуками.

Можна б сказати, що еспанці американізуються, одначе не мовно. Вони залишаються у своїх гетто і часто відвідують свою батьківщину. А тому, що еспанська мова щораз більше дістає право громадянства. комерційний світ, коли хоче робити бізнес,мусить грати в еспанську дудку!..

І. В.

ДАВНІ ЧАСИ І ТОЧНІСТЬ В ІСТОРІЇ

Щоб мати правильний образ нашого історичного минулого і не попадати в мітологію, нам треба зберігати точність у наших історичних дослідах. Навіть тоді, коли це стосується різних, здавалося б, маловажних справ.

Пригадується ще з давніших часів, як у різних журнальних і книжкових публікаціях появлялися фотознімки багатолюдного здвигу-маніфестації у Києві з приводу проголошення Четвертого Універсалу Центральної Ради під кінець січня 1918 року. І пригадується теж, що тоді появлялися у пресі вияснення декого з сучасників того історичного періоду, що в тому часі такого здвигу в Києві не було та й не могло бути. І все ж, не зважаючи на те, такі знімки ще й сьогодні появляються у різних виданнях.

Так от, щоб ще раз вияснити цю плутанину, загляньмо у деякі джерельні матеріяли, які стосуються того часу. Існує основний довідник п. н. ,,Велика Українська Революція. Календар історичних подій за лютий 1917 р. до березня 1917 р." Видання УВАН у ЗСА, 1967р. Там під датою 25-го січня 1918 р. читаємо:

,,Засідання Малої Ради відновлюється у великій залі о 12 годині 20 хвилин уночі. Голова Центральної Ради Михайло Грушевський зробив короткий вступ повідомивши, що Мала Рада працювала від 9 /22/ січня і виготовила остаточний текст 4-го Універсалу. Усі встали. Грушевський відчитав слова: ,,Народе України! Твоєю силою, волею, словом стала на землі українській вільна Народня Республіка... однині Українська Народня Республіка стає самостійною ні від кого незалежною Вільною Суверенною Державою Українського Народу".

По скінченню третього читання приступлено до поіменного голосування. Секретар Михайло Єреміїв викликав кожного члена Малої Ради, а одержану відповідь секретар Антін Постоловський вписував до протоколу. Член Президії Євген Онацький слідкував за порядком. Усі три згадані живуть у вільному світі. (Це було писано в 1967 році — І. В.). Наслідки голосування були такі: ,,за" 39 голосів, ,,проти" 4 голоси і ,,утрималися" 6 членів".

Далі, у тому ж календарі під датою 28-го січня читаємо:

,,У Києві розпочалася IX сесія пленуму Центральної Ради. Грушевський склав звіт з діяльности Малої Ради й видані закони. Звіт ухвалено, а разом і 4-ий Універсал".

А щоб мати уявлення про те, в яких умовах проходила в той час праця Центральної Ради, треба зазнайомитись із спогадами сучасників. От візьмемо такого авторитетного автора, як тодішній секретар Центральної Ради Михайло Єреміїв. У журналі ,,Мета" ч. 5 за вересень 1957 року, у своїй статті-спогаді п. н. ,,Як воно було" він пише: ,,Проголошення IV Універсалу відбулось в атмосфері справжньої громадської війни. Члени Ц. Р. мусіли вживати різних заходів, щоб дістатись до будинку Педагогічного Музею, де вона засідала і де дах і вікна були вибиті кулями, приносили з собою їжу, бо вже не можна було вийти і подекуди там і спали просто на долівці з портфелем, чи пакою газет замість подушки. Алярми були постійні, бо до будинку часто наближались ватаги озброєних людей і ніхто не знав, чи це свої, чи вороги. В цей час охорона Ц. Р. складалась з кількох її урядовців та кількох студентів та студенток, озброєних японськими рушницями і якими командував автор цих рядків. Кожний десяток добре озброєних большевиків міг би був дуже легко знищити цю охорону і вибити до ноги всіх дячів Ц. Р., але видко, що вона була під іншою охороною, бо так не сталося і IV Універсал таки приняв силу закону".

До повищого слід ще додати, що тоді підходила до Києва червона ґвардія Муравйова, яка вночі проти 25-го січня захопила Ромодан і Лубні, а 27-го січня група Берзіна вступила до Бахмача. На оборону Києва, на станцію Крути відійшли з-під Бахмача чотири сотні кадетів Юнацької Школи, а з Києва вислано сотню Студентського Куреня під командою сотника Омельченка. У той же час в Києві большевики готувались до повстання, яке й розпочалося 29-го січня. Дальший хід подій описаний вичерпно у згаданій книзі-календарі.

Ясно, що в таких обставинах, про якусь публічну маніфестацію з приводу проголошення Четвертого Універсалу не могло бути мови і такого не було. Знімки, які, появляються у різних виданнях і які мали б зображувати таку маніфестацію, це ймовірно знімки з різних з'їздів — народних, чи військових, що відбувалися у Києві тоді, коли там діяла Центральна Рада ще в мирному часі.

Варто теж згадати про загальне наставлення і настрій київського населення в тому часі, про, так би

(Закінчення на стор. 4)

КУТОК БРАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

Пригадаймо про День Батька

Ще одна пригадка усім членам Українського Народного Союзу, щоб прибули на річний фестиваль Дня Батька на Союзівці, що відбудеться, 17-го — 18-го серпня ц. р. У суботу, ввечорі, відбудеться концерт, а опісля забава. В неділю о 1-ій год. по полудні відбудеться посвячення нового будинку. Владика Василь Лостен вестиме церемонією посвячення.

Бажаю висловити подяку всім секретарям і провідникам Відділів, які співпрацювали, виповнюючи анкети, звітуючи про братську діяльність у своєму Відділі за минулий рік. Шкода, що багато відділів не відгукнулося. Цим, які відгукнулися, я дуже вдячний. Коли говоримо про важливість цих анкет для Відділу Братської Діяльности і для УН-Союзу то не перебільшуємо; переглянувши їх, бачимо кращу картину активности на братському полі. Це також допомагає при плянуванні праці на черговий рік, особливо, коли мова про приготування бюджету на допомогу відділам. Часто фінансова допомога даного року залежить від братської активности в минулому році.

Це відноситься до окружних комітетів УНСоюзу. Я приймаю імена і прізвища та інформації про Союзовця Року із вашої Округи. Окружний Союзовець Року стане кандидатом на Всесоюзового Союзовця Року. Деякі Округи відгукнулися. Більшість округ ще не вибрала своїх кандидатів. Речинець на вибір Окружного Союзовця Року і повідомлення про це Головної Канцелярії є до 30-го червня 1989 року.

Роздумуючи уже заздалегідь про День Батька, я питаю себе, що ми розуміємо під словом ,,батько?" Слово батько має в українській мові багато значень, крім батько-татко, стосовно до своїх дітей, ,,батько" також означає основоположник якогонебудь учення, якої-небудь галузі науки, мистецтва чи організаційно-громадського життя тощо. Таке і ще більше подає Тлумачний Словник Української Мови.

Коли ж поміркуємо добре над цим, то прийдемо до висновку, що одне з цих значень відноситься до нашого ,,Батька" — Батька Союзу.

Чи ж не він є основоположником українського зорганізованого життя в Америці протягом уже 95-ох років? Чи не є він меценатом? Чи не є він надалі громадським провідником українського зорганізованого суспільства? Чи не заслужив він собі на звання Батька Союзу — провідника українців у діяспорі?

На всі три питання треба, очевидно, відповісти: так! Батько Союз, Український Народний Союз, справді заслужив собі на повагу в українській громаді протягом цих 95-ох років, як її ,,Батько", і тому йому належиться сьогодні признання від громадян. Отже, станьте членом, активним членом. На День Батька прийдети на Союзівку і вшануйте його. Пам'ятайте, що це його 95-річчя!

Андрій Воробець

Ірина Дибко-Филипчак

,,Мініятюри"

,,Мінятюри", авторства Олександра Копач, — це нова поява збірки оповідань у світі літератури, що своєю ядерністю вислову перекликаються з афоризмами. Зміст ,,Мініятюр" багатогранний, пронизаний пієтизмом та патріотизмом. Домінує у ньому любов до всіх явищ природи, одушевлена вдячність Створителеві за красу її, та невтишима туга за рідним Краєм — Україною. Є й багато виховного наголосу в ,,Мініятюрах". Це ж бо природне вже явище Олександри Копач, вона була директором Школи Українських Студій в Торонто, цим самим виховницею молоді довшими роками. Саме в цьому виховному дусі вийшли раніше вже оповідання для наших найменших: ,,Богатирі стародавньої України" і ,,Хлопчик з казки".

Не лише у ,,Мініятюрах" зміст багатогранний, прикмети багатогранности вбачається й у напрямках літературної творчости Олександри Копач. Доказом цього є докладне й послідовне опрацьовання позему вислову в творчості Ольги Кобилянської; на цю тему саме вийшла книжка авторства Олександри Копач в 972 році: ,Мовостиль Ольги Кобилянської", цим твором простелила вона стежку до кращого зрозуміння творчости Ольги Кобилянської.

Книжечку ,,Мініятюри" видало Об'єднання Українських Письменників в Торонто, Канада, в 1988 році. На 93 сторінках, 42 оповідання. Тільки почувань — прикмет душі — не можна в ,,Мініятюрах" визначити кількістю чисел, це добре, бо не одні з читачів знайдуть у ,,Мініятюрах" відлуння й своїм почуванням. Саме це — наймаркантніша прикмета відчуття й зрозуміння прочитаного, інколи воно викликає задуму над недосказаним. Цими прикметами добірно проявила себе Олександра Копач у ,,Мініятюрах", інколи в цій книжці в одному слові проявляє себе сила краси природи. Авторка переконана, що в цій красі живе велич Створителя її. Мініятюрами" кличе читача, щоб хоч думкою торкнутись цієї величі, бо коли вже й вечоріє присутність Всетворця відчуває Олександра Копач:... ,,Тут є Бог... Спокійно, безпечно в Його присутності".

Андрій Качор

КОМІТЕТ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ ТА ЙОГО ДІМ

У квітні минулого року Президія Комітету Українців Канади повідомила українську громаду в Канаді, що вона рішила відновити та змодернізувати дім Комітету Українців Канади у Вінніпеґу, бо він за останніх 25 років дуже ,,постарівся" і ,,відстає" своїм виглядом від найближчого оточення.

Кошти перебудови і змодернізування дому, до вимог сьогоднішнього часу, згідно з кошторисом будівельної фірми становитимуть 860,000 долярів. Президія звертається до української громади в Канаді з проханням допомогти Комітетові Українців Канади, своїми щедрими жертвами, це діло в 1989 році практично зреалізувати.

З цієї нагоди, як один із тих, що купували цей дім, хочу пригадати українській громаді історію цієї купівлі та подати деякі коментарі, як я тоді наводив у нашій пресі та які є актуальні й сьогодні.

* * *

У 1961 році українці Канади святкували найбільше своє свято, від часу свого поселення в цій країні, свято відкриття пам'ятника Т. Шевченкові, на величавій площі, перед парляментом Манітоби, у Вінніпеґу.

Рік пізніше, на VII Конґресі Українців Канади, урочисто проголошено створення мільйонової Фундації ім. Т. Шевченка, яка мала бути довершена до 1964 року, тобто в році святкувань 150-річчя народин нашого великого Поета і Пророка.

На тому ж Конґресі проголошено і схвалено ще одну важну подію, а саме: кілька днів перед VII Коґресом Українців Канади, Комітет Українців Канади, скорочено КУК, набув на власність великий дім, при вулиці Мейн ч.456, за суму 87,500.00 долярів.

Цей дім — це наче доповнення до **Шевченківських святкувань** і Фундації ім. Т. Шевченка, бо він мав стати приміщенням для постійної організаційної праці українців у Канаді та кузнею української думки на цій вільній канадській землі, згідно з глибокою філософією нашого Пророка, що: ,,В своїй хаті — своя правда, і сила і воля!"

Мабуть ніхто з наших і чужих філософів не зумів краще, сильніше й переконливіше довести до нашої свідомости цю велику правду. Шевченко в цих простих, але глибоких змістом, словах доводить велике значення своєї хати, свого дому, своєї родини, своєї організованої громади, своєї держави — він всіма силами свого розуму, свого серця й свого геніяльного таланту, у всіх майже творах доказує і переконує нас, що наша сила, тобто сила українського народу, в нашій здоровій родині, в родинній хаті й що вони єдині рятували і рятуватимуть нас у всі дні лихоліття від загибелі та асиміляції.

Це нам слід тямити в цьому, знову ж ювілейному році, в цілому вільному світі та й в Україні святкуємо 175-ті роковини з дня народження Т.Шевченка.

Це не припадок, що ідеалом українського патріотизму для кожного українця чи він живе на рідних землях під кнутом московської окупації, чи в країнах вільного світу, є наша рідна хата, з її українською мовою, звичаями, з духом українських традицій, де панує своя українська атмосфера, своя українська правда.

Усе наше організоване життя так довго буде процвітати і діяти, як довго будемо мати українську хату, з українською матір'ю, українським батьком, з українською свідомою родиною... Українська хата, за якою кожний з нас тужить, кожний з нас мріє і кожний з нас хоче її мати — це є та основа, на якій щойно може розвинутися кожна національна організована праця, включно з нашими Церквами.

Додому, до рідної хати, вертаються наші діти зі школи, додому вертаємось всі ми щоденно з праці, ,,додому", до ,,рідної хати", хотіли б ми, всі старші, уроджені в Україні, повернутися, утотожнюючи цю ,,рідну хату" з Україною, з місцем нашого народження.

Не треба доказувати, що тільки в рідній хаті, в своїй хаті, кожний з нас почувається свобідно, почуває себе господарем і повноцінною людиною.

Рідна хата і рідний край — це синоніми в розумінні наших предків. Це те найкраще місце, про яке співаємо в пісні, що там ,,мир і тишина", що ,,щасливі там люди" і що там ,,блаженна сторона".

І такою ,,хатою" для всіх українців у Канаді є Дім Комітету Українців Канади, в якому має працювати наш розум у Канаді — Екзекутива і Президія Комітету Українців Канади, які репрезентують усі наші крайові організації, товариства та установи, координують їхню працю, репрезентують українську громаду перед канадським урядом і своїм обіжниками та конґресменами резолюціями вказують напрям для нашої організованої праці в цій країні.

У домі Комітету Українців Канади приміщується теж Відділ КУК на Манітобу, Відділ Суспільної Служби Українців Канади, Українська Вільна Академія Наук і Військовий Музей ім. ген. М. Садовського, що є під опікою УВАН. У цьому домі можуть, і повинні, знайти приміщення інші українські установи, що працюють як надбудови при КУК для збереження та розбудови української культури, науки, мистецтва, українського шкільництва, виховних і студентських організацій та інших ділянок нашого громадського життя, а не мають фондів на купно і втримання окремих власних приміщень, таке приміщення за невисокою оплатою, у формі ,,ренту", можуть мати і свобідно з нього користати.

Коротко кажучи, дім Комітету Українців Канади був, і далі має бути для нас усіх тим, чим є для кожного з нас своя власна упорядкована рідна хата.

Усі ми добре знаємо, що бути господарем у громаді і щоб у ній мати свій голос, кожний з наших батьків і кожний з нас мусів мати свою хату, як казали старші, ,,свій нумер".

І Комітет Українців Канади, який є центральною установою всіх українців у Канаді та приміщується в центрі українського громадського життя, у Вінніпеґу, не був би повноправним громадянином, того міста, якби не мав свого дому і не був господарем ,,під нумером".

А наша національна гідність, наш ,,гонор" вимагають, щоб цей дім, ця ,,наша хата", був направду репрезентативним домом, щоб ми не стидалися в ньому приймати гостей, своїх і чужих, бо по вигляді ,,хати" люди, звичайно, оцінюють і самого господаря, а в цьому випадку, нас усіх, українців у Канаді.

(Закінчення на стор. 4)

НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ президент Джордж Буш заявив, що відносини з Іраном не поліпшаться аж до тих пір, поки Іран не відречеться тероризму і не погодиться допомогти звільнити американських закладників у Ливані. Він зокрема підкреслив, що Америка може відновити дипломатичні стосунки з Іраном, але до цього мусить бути багато більше зусиль зі сторони Ірану.

Вшанували проф. Ю. Бойка з 80-літтям

У п'ятницю, 21-го квітня, в Українському Вільному Університеті в Мюнхені, відбулося офіційне відзначення 80-ліття проф. д-ра Юрія Бойка-Блохина, відомого педагога і науковця в ділянці порівняльних літератур, довголітнього професора УВУ, а потім і німецького університету ім. Людвіка-Максиміліяна в Мюнхені, в якому він майже 26 років викладав в Інституті слов'янської філософії. Проживаючи від закінчення війни в Західній Німеччини, ювілят присвятив своє життя науковій і педагогічній роботі і, як фахівець своєї ділянки, був одним із трьох наших науковців, яким, поруч праці в УВУ, пощастило стати професорами і німецьких університетів, а це: пок. проф. Дмитро Чижевський (Гайдельберг), проф. Олекса Горбач (Франкфурт) і проф. Юрій Бойко (в Мюнхені).

Впродовж цього часу — і, зокрема, в 50-их і 60-их роках — ювілят був діяльно пов'язаний з нашим суспільним і національним життям, про що свідчать численні політичні й наукові статті, що тоді появлялися в нашій пресі — в „Українському слові", у „Свободі", „Америці", в „Новому Шляху" і „Українському Голосі", рецензії в журналах „Овид", „Київ", „Хлібороб" і ін.

Проф. Ю. Бойко — стійкий і діяльний науковець, людина півдня України, нашого козачого краю, з його легендарною історичною бувальщиною. І в цьому позначився його патріотизм, любов до рідної минувщини і нашої культури. Народився 25-го березня 1909 року у Миколаєві, у свідомій робітничій родині, де й закінчив середню освіту. Університетські студії закінчив в Одеському університеті (тоді в Інституті професійної освіти), в ділянці української і російської філології і літератури. Працював викладачем у технікумах Маріуполя, Херсону, а потім у Харкові. Восени 1933 року став науковим співробітником Інституту літератури ім. Т.Шевченка при Академії Наук у Харкові.

З появою багатотомного видання творів Шевченка у Варшаві увійшов до грона співробітників, що підготовляли 10-томне академічне видання творів Т. Шевченка, однак в травні 1935 року був виключений з „вовчим білетом" з Інституту — „за буржуазний об'єктивізм в науці".

В травні 1936 року пощастило помістити в „Літературной учобе" (журналі совєтських письменників) статтю „Боротьба за Шевченка" і це загіпнотизувало Харківський гурток підвладних і відкрило йому двері для викладів, хоч і обережно, та доступ до журналів. У 1937-1938 рр. став викладати історію української літератури в Інституті журналістики в Харкові, а потім українську мову у фінансово-економічному інституті в 1937-1941 рр. Одночасно з педагогічною діяльністю старався одержати степень кандидата наук при катедрі української літератури Харківського університету і написав наукову працю „Основи творчого методу І.Франка" під керівництвом проф. Олександра Білецького, керівника катедри, від якого одержав позитивну рецензію. Габілітацію відкладено до осені, бо перервала її війна, але визнала її професорська рада університету, по зайнятті Харкова німецькими військами, призначуючи Ю.Бойка доцентом української літератури.

Однак політика німецької окупаційної влади не сприяла нашому шкільництву у Харкові в 1941 році і пізніше, а тому в 1942-1943 рр. був редактором літератури і науки харківського щоденника „Нова Україна", в якому помістив 30 довших статтей, які мали українське політичне і літературно-наукове значення. З пересуненням воєнних дій на захід покидає Харків і в 1943-1944 рр. перебував у Львові, де читав лекції в Інституті театрального мистецтва. Потім в 1944 р. подався в дальшу еміґрацію — до Австрії, а через Відень — до Зальцбургу і Мюнхену. Тут почалося скитальче життя — в трудних повоєнних умовах в щоденній боротьбі за мінімум матеріяльного прожитку, але при тому — і активне українське наукове і політичне життя, повне надій на краще майбутнє...

Організаторами ювілейної зустрічі з проф. Юрієм Бойком — у вужчому колі — були колеги і приятелі ювілята, члени наукових товариств, до яких належить ювілят, у тому числі УВАН, в назверхньо — Об'єднання письменників „Слово" та Українське Історичне Товариство.

Ювілейний вечір з рамени УІТ відкрив ректор УВУ проф. Богдан Т. Цюцюра, вітаючи присутніх і, зокрема, ювілята як одного зі своїх попередників на посту ректора УВУ і як професора, що спричинився до відновлення авдиторного навчання в 1965 році, що започаткував серію Наукових записок УВУ і був редактором чч. 1-4/5 і ювілейного збірника в 1956 р. та видав в серії монографій УВУ три свої Шевченкознавчі праці. Проф. Б.Т.Цюцюра підкреслив, що ювілят співдіяв з УВУ до 1974 р., а потім все більше уділявся своїм обов'язкам в німецькому ун-ті ім. Людвіка-Максиміліяна, де мав постійні виклади з історії слов'янських літератур, і де зорганізував три літературознавчі симпозіюми, з яких минулорічний був присвячений творчості Лесі Українки.

Про літературознавчу діяльність проф. Ю.Бойка як шевченкознавця доповідав мґр Мирослав Антохій, який дав загальний огляд ранніх праць ювілята та детальніший огляд двох монографій і збірника, що появився в УВУ.

Про літературно-критичні аспекти діяльности проф. Ю. Бойка доповідав проф. Ігор Качуровський.

Д-р Христя Марцюк-Фрай говорила про педагогічну діяльність ювілята в Інституті слов'янської філології при університеті ім. Людвіка-Максиміліяна в Мюнхені, в якому проф. Ю.Бойко провадив систематичний курс української літератури. Вона була студенткою ювілята і тим більше може схарактеризувати і оцінити його працю, яка заслуговує на увагу тим, що ювілят викладав вільно трьома мовами — українською, російською і німецькою. Але також заслуговує ще й тим, що професор розмежував українську і російську літератури — викладав окремо.

Як друга по Академії (УВАН) в еміґрації вітав ювілята проф. Іван Кошелівець, відомий літературознавець і редактор багатьох видань. Згадуючи колишніх колеґ і однолітців, народжених у перше десятиріччя нашого віку, він ствердив, що було це покоління особливо творче, бо дало нашому народові вчених, письменників, зокрема культурних діячів, але було також і поколінням дуже трагічним...

Проф. І. Кошелівець відчитав привітання ювілятові від д-ра О. Тарнавського, який вітав проф. Ю. Бойка з рамени Об'єднання письменників „Слово" і повідомив, що ювілятові наділено титул почесного члена „Слова".

Довші привітання висловив ювілятові, як колишньому членові Вищого Церковного Управління УАПЦ о. Архипресв. Палладій Дубицький, що рівнож передав поздоровлення від Владик УАПЦ в Німеччині. Від УВУ вітав проф. В. Янів, з яким проф. Ю. Бойко постійно співдіяв на своєму пості професора УВУ в 1949-1974 рр. Від ЦПУЕН — в заступстві голови, мґра Антона Мельника, який був хворий, привітав д-р Б. Кузь, що рівнож поздоровив проф. Ю. Бойка з 80-літтям, як колишній студент — з грона алюмнів УВУ.

Ювілят одержав ряд письмових привітів, з яких німецькомовні відчитала д-р Христя Марцюк-Фрай.

Привіти від установ і організацій українською мовою відчитав мґр М. Антохій, а саме: від єпископа Платона Корниляка, від президента Миколи Лівицького, від проф. В. Жили, від Слави Стецько, від проф. З. Соколюка, проф. Т. Мацькова, проф. Л. Винара, мґра Б.Шарка і ряд інших.

Ювілят подякував усім присутнім і неприсутнім колегам професорам, зокрема представникам установ і організацій за привітання, а також і всім, що прийшли вшанувати його з 80-літтям. Сказав дещо про себе, але згадав також і свою дружину, якій багато завдячує у своєму житті, бо була надійною помічницею його починів. Проф. Олександра Бойко (Чорнобривець), відома також як письменниця, на жаль, тепер тяжко хвора і не могла бути присутньою. Для неї передано гарний букет квітів.

Після офіційної частини відбулася товариська зустріч, під час якої продовжувалися дальші привітання та дружні розмови гостей ювілята. Був це гарний товариський вечір, що залишиться таким у пам'яті учасників.

Б.К.

Айра Олдридж і його дружба з Т. Шевченком

Хоч Вінніпеґ у цьому році мав низку імпрез, присвячених 175-річчю з дня народження Тараса Шевченка (українські школи влаштували один спільний концерт для батьків цілого Вінніпеґу, місцевий відділ КУК після кількох років мовчання влаштував репрезентативний концерт, присвячений Кобзареві, УВН влаштував успішну наукову конференцію), але доповідь Михайла В. Ґави, мистецького драматичного керівника ансамблю „Муза" з Торонто внесла найбільш екзотики в доповідну сторінку Шевченківських імпрез.

Доповідь відбулася 23-го квітня старанням читальні „Просвіта" при спонзорстві УВАН та Інституту — Заповідника Маркіяна Шашкевича. Доповідач дав мистецьку силюету Айри Олдриджа (1807-1867), світової слави актора, який за виконання ролей в драмах Шекспіра отримав найвищі відзначення в світі. Крім західньоевропейських сцен він виступив у Петербурзькому театрі, в Києві, Харкові та Одесі. В часі виступів він здружився зі Шевченком і часто перебував в його товаристві, де перекладачем була Катерина Юнґе, дочка графа Толстого. Вона теж залишила цінні спомини в останніх днів Шевченка. Залишився портрет Айри Олдриджа у виконанні Т. Шевченка. Олдриджа і Шевченка зблизило їхнє соціяльне походження. Актор був теж невільницького походження. З ними подружив також актор Щепкін, теж колишній невільник.

У доповіді широко насвітлено на підставі архівних матеріялів велич актора та його виступи перед українською публікою та її захоплення грою Айри. Коли в Києві в 1922 році відзначувано пам'ять Шевченка й Олдриджа, акторка М. Заньковецька своїм виступом возвеличила дружбу Тараса й Айри.

Змалював доповідач похорон Олдриджа, який відбувся у польському місті Лодзь в 1867 році.

М. В. Ґава ілюстрував свою доповідь кольоровими діяпозитивами, які гармонізували з цілістю доповіді і тим самим творили дійсно мистецьку сторінку з'ясовуваної тематики. Доповідач використав багато джерельного матеріялу з архівів Варшави та Лодзі. Крім цього для свого ілюстративного матеріялу використав теж кількаразові відвідини могили актора в Лодзі. Слухачі нагородили доповідача численними запитаннями та пропозиціями, щоб цю доповідь опублікувати в літературно-науковому журналі. Коли брати до уваги, що в цьому році минає 425 років з дня народження Вілляма Шекспіра, автора улюблених драм Айри Олдриджа, така пропозиція має теж свою вимову.

М. Мар.

ПРЕДСТАВНИКИ МІЖНАРОДНОГО валютного фонду і Світового банку повідомили, що недавно Чехо-Словаччина вступила в переговори з цими двома міжнародними організаціями у справі про відновлення свого членства після 35-річної відсутности. Протягом останніх днів чехословацька делеґація проводила зустрічі з членами правління Міжнародного валютного фонду і Світового банку, вияснюючи механізм функціонування цих організацій, а також права і обов'язки країн, які в них входять.

Виступ Ю. Китастого в Денвері

Ю. Китастий.

„Ім'я Китастого є знане серед українців в цілому світі, бо від прадіда до правнука Китасті виносили на сцену українське кобзарське мистецтво". Такими словами бандуристка Оксана Мошинська відкрила виступ Юліяна Китастого в Денвері 12-го березня ц. р. у залі природознавчого музею.

У присутности добірної публіки включно з американцями, Юліян Китастий дав надзвичайно цікавий виступ. Граючи і співаючи, Юліян Китастий дав перебіг розвитку української кобзарської музики від глибокої та сивої старовини аж по нинішній день. Публіка могла легко уявити собі розвиток нашої музики з її відповідними якостями згідно з часом і потребами народу. Такі виступи є дійсно рідкісні у наші часи, бо кобзар мусить не тільки мати свій репертуар, але також дуже добре орієнтуватися на історії та розвитку нашої музики. Слухаючи українську музику, ми часто настільки емоційно нею переймаємося, що не звертаємо уваги на так само важні її якості, які можна збагнути тільки тоді, коли нам звернуть увагу. Українська музика не полягає тільки у „гопачках" та пісеньках, а має свій розвиток та свою історичну основу.

Юліян Китастий у своєму показі розвитку кобзарської музики дав нам багато до розуміння про багатство української музики і її вартість для створення нових музичних праць, на які наше суспільство чекає.

Денверська громада буде чекати на наступний виступ Юліяна Китастого з нетерпінням, бо тільки наші культурні імпрези зможуть збагатити наше життя.

Юрій Мошинський

Помер майор УПА І. Шпонтак

У вівторок, 4-го квітня ц. р., помер у Кошицях на Словаччині майор УПА Іван Шпонтак „Залізняк", „Дубровник", „Шум", „Остап", в 1945-1947 рр. курінний „Месників", командир 27-го тактичного відтинку УПА „Бастіон" та шеф штабу з закерзонської військової округи УПА „Сян". У 1959-1981 рр. майор Іван Шпонтак карався в комуністичних в'язницях — спочатку у Чехо-Словаччині, а згодом у Польщі.

Іван Шпонтак народився в 1919 році в районі Ужгороду на Закарпатті. Він закінчив учительську семінарію і працював учителем народної школи. Коли у 1938 р. закарпатські українці почали боротьбу за незалежність, І. Шпонтак вступив до „Січі", щоб збройно боронити молоду державу — Карпатську Україну. Проте незабаром мадярські війська окупували Карпатську Україну. Іван Шпонтак відступив на Словаччину, де січовики були роззброєні. Там він замешкав у м. Великі Копушани, а в квітні 1939 дістався до Берліну в Німеччині. У Берліні працював фізично на прожиток і був активний у військовій референтурі ОУН під проводом полк. Романа Сушка. Після вибуху німецько-советської війни він переїхав до Львова, де з доручення ОУН вступив до української допоміжної поліції. Після відповідного вишколу виконував функції коменданта 3 комісаріяту у Львові, а пізніше — заступника команданта у Раві-Руській.

У квітні 1944 р. Іван Шпонтак з 20-ти поліцаями перейшов до УПА, де дістав доручення організувати сотню на терені Рава-Руського й Любачівського повітів. Прийшлося не тільки вишколювати новобранців, але рівночасно провадити бої з німецькими поліційними відділами, з советськими партизанами, що рейдували через ці повіти, й з польськими партизанами, що напирали з Білгорайської пущі у напрямі Львова. Вже тоді, за німецької окупації, Іван Шпонтак, відомий тоді під псевдонімом „Залізняк", відзначився як талановитий партизанський командир. Влітку 1944 фронт рушив на захід і прийшлося вести затяжні бої з прикордонними військами НКВД, які зміцнювали польсько-советський кордон, що перетинав Рава-Руський повіт. Від осені 1944 року його сотня, що дістала криптонім „Месники", діяла „по польському боці". Вона розрослася в курінь, що мав спочатку дві, а від весни 1943 — п'ять сотень.

Я мав честь познайомитися з Іваном Шпонтаком взимі 1945 року в Білгорайській пущі, на північ від с. Люблинець. Там його сотня „Месники" під командою „Шума" складала присягу. Тоді ж постав журнал УПА „Лісовик" під редакцією поета Петра Василенка („Гетьманця"), що до того часу був політвиховником куреня.

На весні 1945 року І. Шпонтак належав до керівної групи, що розпочала переговори з польською Армією Крайовою (АК). Переговори привели до співпраці обох підпільних рухів. Отже першим почали співпрацю з АК підпорядковані йому відділи УПА. Іван Шпонтак був назначений командиром 27-го тактичного відтинку УПА „Бастіон", що охоплював Любачівський, Ярославський і північну частину Томашівського повітів. На цій території діяв його курінь „Месники", а також „гостюючі" сотні УПА з Української РСР. Восени 1945 р. Іван Шпонтак став також шефом штабу військової округи „Сян". Його відділи витримали затяжну боротьбу з польськими поліційними військами й прикордонними військами НКВД без значніших втрат. Великі втрати вони несли щойно влітку 1947 р., коли поляки заблькували ввесь терен, виселили все населення і вели масову акцію проти УПА і збройного підпілля.

Восени 1947 року уцілілі відділи УПА й підпільники залишили зруйноване українське Закерзоння. Майор Іван Шпонтак відійшов тоді з кількома вояками у свої сторони, де спочатку перебували у підпіллі, а згодом опинився у Словаччині. У 1959 р. його арештувала чехо-словацька служба безпеки, після чого уряди ЧСР передав його на суд до ПНР. Польський суд засудив його на кару смерти у 1960, яка була замінена на досмертню в'язницю. У польських тюрмах він карався до 1981 р. Після звільненя переїхав знову на Словаччину, де прожив далі під наглядом поліції. Ці роки життя були не легші за в'язницю, бо він мав знищене здоров'я, не мав засобів до життя й не мав права влаштуватися на працю. Тож жив з доривочних заробітків, допомоги родини і харитативних організацій за кордоном.

Євген Штендера

Комітет Українців...

(Закінчення зі стор. 2)

Формальним власником дому є тепер Комітет Українців Канади і Фундація ім. Тараса Шевченка і їм треба допомогти, нашими жертвами, його привести до порядку. Він приміщується близько міської ратуші, тобто центрального міського уряду, що має дуже гарні будівлі, які придбав для міста наш славний посадник Степан Дзюба. Наш дім є кілька кроків від головної вулиці Портеджу, що також, на „очах" модернізується і тому назріла пора і нам наш дім, привести до порядку.

Кошти перебудови — 860,000 дол. — можна легко сплатити, коли б знайшли в нашій громаді кількадесять меценатів. Наприклад, 10 осіб меценатів по 10,000 дол., 20 меценатів по 5,000 дол., 100 меценатів по 2,000 дол., 200 фундаторів по 1,000 дол., 300 — по 500 дол., 400 — по 100 дол., 600 — по 50 дол., а решта коштів можуть покрити вже дрібні жертви.

Але це тільки математично. Практично воно буде дещо інакше. Одначе, ми, в Канаді, слава Богу, маємо вже багато більше багатих людей, хоч не всі на жаль, національно свідомі і не до всіх можна знайти стежку до їх кишень, але треба пробувати цю „стежку" знайти до всіх українців у Канаді.

Найважливіше в цій акції є те, щоб скоро давати, не чекати, бо тим заощадимо КУК і самим собі кілька тисяч на відсотках, які треба буде платити від позички, бо контрактор, по закінченні своєї праці, схоче повної заплати.

І тому будьмо щедрі зараз, тобто „сьогодні", не відкладаймо на „завтра", бо живемо в такому світі, де і час також гроші.

Отож, коли КУК підписав умову, і коли контрактор обіцяв до половини року закінчити намічену перебудову, то вже тепер усі разом і кожний поодиноко включиться в цю акцію, щоб за кілька місяців КУК міг продовжувати свою працю нормально, не журячись про сплату боргу за перебудову і модернізацію дому. Тим паче, що в цьому році має відбутися ще й Конґрес українців Канади.

Гроші можна висилати прямо на адресу Комітету Українців Канади, або на адресу Кредитової Кооперативи Північного Вінніпегу (з дописом, дім КУК), яка зголосила свою допомогу у тій акції. Адресу КУК всі ми знаємо, бо висилаємо туди свою національну вкладку, а адресу кредитівки подаємо нижче: North Winnipeg Credit Union Limited, 544 Selkirk Avenue, Winnipeg, Manitoba R2W 2M9

Вісті Т-ва українських сеньйорів у Філядельфії

„Ви зробили нам велику і радісну несподіванку, приготовивши у день Святвечора святу вечерю...", „Ваш прекрасний великодній дар зворушив мене до сліз...", „Про Вашу щиру суспільну опіку багато чули і знаймо, скільки труду собі завдасте, несучи поміч моральну, а теж і матеріяльну потребуючим хворим, немічним і самітним нашим старшим сеньйорам...", „Дай Боже Вам щастя і здоров'я, шановне Т-во, що Ви за нас самітних і нездорових на чужині не забуваєте...", „Я глибоко зворушена Вашою увагою до мене в часі моєї хвороби...", „Щиросердечно дякую управі Т-ва за пам'ять і побажання на день мого 90-ліття..."

Це лише кілька уривків з листів, що їх одержує управа Т-ва сеньйорів у Філядельфії. Ми, з управи Т-ва, щиро вдячні всім тим нашим сеньйорами, що відгукнулися на акцію нашої суспільної опіки. Листи ці інспірують та заохочують до дальшої праці у ділянці так потрібній, а то й конечній: несення помочі і розради тим, що так дуже його потребують.

„Сидять самітні, зрезиґновані у кімнатах „нирзінг" домів серед чужого їм оточення, що його вони не розуміють, а воно теж не розуміє їх. На появу людини, що промовить до них рідною мовою, вони оживають, очі їх наповняються радістю і вдячністю до тих, що прийшли їх відвідати. Це дуже зворушливе пережиття...", — розказує Ірина Кушнір, активістка СУА, що вже роками відвідує та несе розраду тим, що на це чекають. Без зайвого розголосу працює секція суспільної опіки Т-ва, що її очолює інж. Олесь Михалюк, діловий голова Т-ва. Разом зі суспільною службою Окружної Ради СУА під проводом Надії Оранської, перед святами Різдва і Великодня пані обох товариств приготовляють страви і печиво, згідно з традицією свята. Приготовані пакунки розвозять сеньйори і доставляють їх самітним і потребуючим. Щоб діло йшло справно, інж. Михалюк заздалегідь приготовляє плян цілої акції: точні адреси, плян доїзду, організація автоводіїв все це мусить бути точно опрацьоване. Пересічно доставляється 60 до 75 пакунків. Слід тут підкреслити з великою вдячністю жертвенність підприємства родини Кий, що доставляє відповідне печиво без винагороди.

Щоб придбати фінанси для цієї акції, товариство плянує льотерію з виграшами. Та це лиш одна із ділянок праці Т-ва. Для тих, що Бог милує здоров'ям і родиною, Управа Т-ва має різноманітну програму: товариські сходини сеньйорів, доповіді на медичні, суспільні теми, руханка, перевірка тиску крови, товариські обіди пікніки та прогульки. Для тих, що цікавляться мистецтвом, організовується виїзди на цікаві виставки у ґалеріях Вашінґтону чи Ню Йорку. Т-во має теж жіноче співоче тріо „Камея", що виступає на сеньйорських імпрезах. Недавно придбано телевізійний і відео апарати. Члени і їх гості будуть мати змогу оглядати цікаві фільми з подій у діяспорі, як теж і в Батьківщині. Останньо висвітлено прегарний фільм про Тисячоліття Християнства в Україні, як теж запис добродійного концерту у Львові для придбання фондів на будову пам'ятника Тараса Шевченка. Т-во плянує свою працю так, щоб вона була корисною і цікавою для всіх членів. І тут треба підкреслити, що всю працю у Т-ві плянує і виконує відносно мала горстка людей. Відомим є факт, що для справної праці кожного Т-ва потрібно допливу „свіжої крови", людей з новими думками та ініціятивою.

Кожного року ряди сеньйорів поповнюються новими людьми. Це ті, що приїхали сюди у молодості своїх літ, люди з освітою, або ті, що її тут закінчували. Протягом 30-ти або й більше років вони набули знання і досвід у професійному і суспільному житті Америки. Цей життєвий досвід не повинен пропасти марно. Маючи матеріяльне забезпечення та багато вільного часу, вони повинні включитися у працю на користь нашої громади. Т-во сеньйорів є складовою частиною Українського Освітньо-Культурного Центру у Філядельфії. Центр розвинувся у своєрідну інституцію, без якої тепер було б трудно уявити собі життя філядельфійської громади. Для кращого функціонування центру треба було перевести деякі зміни у самому будинку, як теж і добудувати потрібні приміщення. Робота перебудови закінчена, але не закінчені це фінансові зобов'язання. І тут теж виникає потреба добровольців. Треба помогти Центрові не тільки у збірці потрібних фондів, але теж у його адміністрації. Дотепер тягар праці несе горстка молодих людей, що посвячують свій час, надщербуючи своє професійне і родинне життя. Невже повні ще сил сеньйори можуть стояти збоку, спокійно приглядатися і критикувати? Ми певні того, що добровільна поміч у праці Центру дасть багато задоволення самим сеньйорам. Тут побачать вони, як пульсує життя нашої громади, як вчиться і виховується наша молодь та природно проходить „зміна варти". Події, які нині відбуваються у нашій Батьківщині, створюють нові проблеми, нові потреби дії нашої громади. Все це зосереджується у Центрі і потреба негайної помочі стає конечною.

Управа Т-ва звертається з гарячим апелем до філядельфійських сеньйорів включатися в ряди добровольців для нашого спільного добра.

Орися Ільницька

Давні часи...

(Закінчення зі стор. 2)

мовити, чуттєву атмосферу. Михайло Єреміїв, у згаданій вище статті пише про це так:

„В перший період свого існування і до І Універсалу Центральна Рада була просто посміховиськом для російської преси, яка складала 90% загальної і для руско-малоросійського громадянства, яке складало не менший процент в мільйоновому населенні Києва. Преса писала фейлетони, в театрах оповідали хахлацькі анекдоти і ставили пародії на український театр і всі щиро реготалися".

„Але ця веселість тривала не довго і, як тільки накреслилася поважність замірів Ц. Р., глузування перетворилося в жагучу ненависть, яка скоро приняла масовий характер. З включенням до Ц. Р. меншостей (II Універсал) вона в деяких колах (польських, чи жидівських) подекуди ущухла, але в російських та малоросійських вона продовжувала зростати і досягла свого апогею під час проголошення IV Універсалу".

Так воно було більше, як 70 років тому і цікаво було б знати, чи й наскільки ця атмосфера змінилася сьогодні.

Вийшла з друку...

(Закінчення зі стор. 1)

від XV століття аж до сьогьонішніх нащадків, дві карти та свідчення Архиєпископа Мирослава Марусина (Рим) і Курта Левіна (Ню Йорк), жида, що його як молодого хлопця схоронив від загибелі Митрополит Шептицький під час Другої світової війни. Замість прийнятої звичайно бібліографії поміщено три статті, в яких висвітлено, як згадувано Митрополита в польських, совєтських і західних публікаціях.

„Моральність і дійсність" за редакцією П.Р. Магочого — це книжка, яку повинен прочитати кожний, хто цікавиться українськими й східньоевропейськими справами, головно тепер, коли багато говориться про гласність і про можливість легалізації Української Католицької Церкви.

Цю 544-сторінкову книжку Morality and Reality: The life and Times of Andrei Shep tytsky можна набути від видавництва або замовити від: Katedra Book, Univesrity of Toronto, 100 St.,George St., Toronto, Ont. — M5S, 1A1.